

Aino-Kaisa Pekonen vas ym.

Kirjallinen kysymys lastensuojelun jälkihuollon asiakkaiden toimeentulotuesta

Eduskunnan puhemiehelle

Lastensuojelun jälkihuollolla tarkoitetaan sijaishuollon tai pitkän avohuollon sijoituksen päättymisen jälkeen tarjottavaa kokonaisvaltaista tukea lapselle tai nuorelle. Jälkihuollon tarkoituksena on tukea lapsen tai nuoren kotiutumista sijaishuollosta tai hänen itsenäistymistään auttamalla häntä saavuttamaan riittävät valmiudet itsenäiseen arkeen ja aikuisuuteen.

Lastensuojelun jälkihuollossa oli vuonna 2023 noin 12 000 nuorta. Nuorista 54,5 prosenttia on erityisen tuen tarpeessa. Jälkihuollossa olevilla nuorilla ei usein ole ympärillään tukevaa läheisverkostoa ja on tavallista, että he joutuvat muuttamaan ensimmäiseen omaan asuntoonsa suoraan lastensuojelulaitoksesta. Heillä on myös muita suurempi riski jäädä vaille koulutusta ja sivuun työelämästä. Myös riski mielenterveys- ja päihdeongelmiin on kohonnut.

Lastensuojelutaustaiset nuoret ovat siis erityisen haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä, jonka kiinnittymistä yhteiskuntaan, opintoihin ja työelämään tulisi pystyä tukemaan nykyistä paremmin. Kuitenkin toimeentulotuen kokonaisuudistuksen myötä päivitetty Kansaneläkelaitoksen toimeentulotuen myöntämistä koskeva ohje heikentää tätä tavoitetta merkittävästi. Heikennykset koskevat itsenäistymisvarojen huomioimista toimeentulotuessa sekä velvollisuutta nostaa opintolaina.

Itsenäistymisvarat ovat sijaishuollossa olevalle lapselle tai nuorelle kertyviä säästöjä, joiden tarkoituksena on tukea itsenäistä elämää sijoituksen päätyttyä. Kansaneläkelaitoksen 2.2.2026 päivätyn ohjeen mukaan "Jos nuori kuitenkin saa itsenäistymisvaroja käyttöönsä jälkihuollon aikana, huomioidaan tämä osuus itsenäistymisvaroista tulona laskelmalla". Edelleen ohjeessa todetaan "Jälkihuollon päättyessä nuori saa jäljelle jääneet itsenäistymisvarat käyttöönsä. Varat huomioidaan jälkihuollon päättyttyä varallisuutena laskelmassa."

Itsenäistymisvarojen huomioiminen toimeentulotuen laskennassa voi tarkoittaa tosiasiallisesti niiden menettämistä, jolloin varojen tarkoitus itsenäisen elämän tukemisessa ei toteudu. Tulkin-
taa ei voi siten pitää tarkoituksenmukaisena, ja se heikentää jälkihuollon asiakkaiden edellytyksiä itsenäistymiseen.

Toisena jälkihuollon asiakkaita koskevana muutoksena Kela ohjeistaa, että jälkihuollossa olevan nuoren tulee nostaa opintolaina toimeentulotuen saamisen edellytyksenä. Aiemmin vastaavaa velvoitetta ei ole ollut, sillä mahdollisuuden opiskella ilman velkaantumista on katsottu tukevan

Kirjallinen kysymys KK 17/2026 vp

jälkihuollon asiakkaiden kiinnittymistä opintoihin. Nyt toimeenpannut muutokset uhkaavat vaikeuttaa lastensuojelutaustaisten nuorten hakeutumista opintoihin ja lisätä opintojen keskeytymistä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko toimeentulotuen kokonaisuudistuksen tarkoitus ollut kiristää jälkihuollon asiakkaiden toimeentulotuen saamisen ehtoja,

pitääkö hallitus tarkoituksenmukaisena tilannetta, jossa itsenäistymisvarat voivat leikata nuoren toimeentulotukea,

pitääkö hallitus tarkoituksenmukaisena jälkihuollon asiakkaiden velvoitetta nostaa opintolainaa ja

onko hallitus valmis korjaamaan edellä kuvatut heikennykset tarvittaessa lainsäädännön keinoin?

Helsingissä 9.2.2026

Aino-Kaisa Pekonen vas
Johannes Yrttiaho vas
Anna Kontula vas
Minja Koskela vas
Pia Lohikoski vas
Veronika Honkasalo vas
Hanna Sarkkinen vas
Mai Kivelä vas
Timo Furuholm vas